

**Козіна Інна Миколаївна,**  
викладач технологічних дисциплін,  
Відокремлений структурний підрозділ  
«Маріупольський фаховий коледж  
Донецького національного університету економіки і торгівлі  
імені Михайла Туган-Барановського»,  
м. Маріуполь

## **ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

Важливою формою науково-дослідної роботи студентів, що включена до навчального процесу, є впровадження елементів творчості в практичні заняття. Перед студентами на таких заняттях ставляться проблемні ситуації, які вимагають пошуку оптимального рішення. Студенти самостійно розробляють варіанти таких рішень та обґрунтовують вибір найкращого з них. Формуванню навичок науково-дослідної сприятимуть: діалогова форма занять (формування навичок колективної творчості), проблемні лекції, «круглі столи», ділові ігри, індивідуальні домашні завдання з елементами наукового пошуку.

Залучення студентів до науково-дослідної роботи відбувається поетапно. Перший етап - спонукально-підготовчий - спрямований на заохочення студентів до науково-дослідної діяльності, актуалізацію мотивів дослідницької діяльності, створення ситуацій, що сприяють розвитку в них пізнавального, науково - дослідного інтересу, формування потреби у дослідній діяльності.

Наступний етап - змістово-процесуальний - передбачає ознайомлення студентів з основами науково-дослідної діяльності шляхом проведення індивідуальних консультацій, лекцій; підготовку рефератів, наукових повідомлень; проведення диспутів, діалогів, співбесід; включення студентів у пізнавальну дослідницьку діяльність на семінарських та практичних заняттях; участь у роботі наукових гуртків, проблемних груп, інших формах науково-дослідної роботи.

Аналітико-результативний (заключний) етап полягає у спонуканні студентів до аналізу й оцінки результатів власної науково-дослідної діяльності, її презентації та апробації.

Поєднати навчальну та дослідну роботу студентів можна у формі науково-практичних семінарів. Підготовка семінару організується так, щоб протягом семестру кожен студент міг виступити на ньому з доповіддю чи повідомленням, присвяченим підсумкам виконаного дослідження. Проведення наукового семінару передбачає поглиблене вивчення проблем, що цікавлять студентів. На семінарах кожен студент виступає з виконаною

під керівництвом викладача доповіддю по науково-дослідній роботі, захищає свої висновки і пропозиції, отримані в результаті проведеного дослідження.

Робота з наявною літературою та іншими джерелами інформації є первинним науковим пошуком. Це, перш за все, завдання, які передбачають роботу з методичною, навчальною, науковою літературою - її пошук, опрацювання, конспектування, складання бібліографії, узагальнення кількох літературних джерел, підготовку повідомлень та рефератів. Студенти навчаються знаходити і обирати джерело інформації, визначати необхідність звернення до нього, а також фіксувати відомості, опрацьовувати їх зміст: аналізувати, узагальнювати, оцінювати, інтерпретувати тощо. Крім того, майбутні фахівці повинні набути умінь комп'ютерної обробки даних та оволодіти методами інформаційного пошуку в мережі Інтернет. Такі завдання студентам пропонують як під час аудиторних занять, так і для самостійної роботи. Починаючи наукову розробку, студент зобов'язаний ознайомитись із станом інформації по даному питанню, врахувати та максимально використати проведені раніше дослідження. В процесі підготовки оглядів та реферування студенти складають бібліографічний перелік використаної літератури за темою дослідження.

Одним з найбільш масових заходів в рамках науково-дослідної роботи студентів є наукові студентські конференції. Як показує досвід ряду коледжів країни, цікавими, науково значимими виявляються ті конференції, де приймають участь, виступають з доповідями та повідомленнями не лише студенти, але й викладачі. Спільна робота, наукове співробітництво сприяють посиленню почуття відповідальності в науковому пошуку.

Студенти коледжів, технікумів, учні шкіл м. Маріуполя та Донецького регіону представили результати своєї дослідницької діяльності. Учасники конференції мали можливість активно обмінюватися думками і формулювати проблемні кейси, пропонувати оригінальні рішення. Регіональна студентська науково-практична конференція «Досвід минулого – погляд у майбутнє» продемонструвала високий рівень підготовки учнів та студентів, висвітлила актуальні проблеми в сфері економіки, гуманітарних наук, інформаційних технологій.

Також наші студенти є активними учасниками конференцій, які проводять інші заклади освіти, як коледжи, так і ВНЗ.

Олімпіада у закладі освіти спрямована на виявлення та розвиток обдарованої студентської молоді, сприяння реалізації її творчих здібностей, стимулювання творчої праці студентів. Досвід організації науково-дослідної роботи студентів засвідчив, що сучасні умови й економічна ситуація в країні вимагають модернізації та динамічного вдосконалення їхньої науково-пошукової діяльності, використання нових методичних підходів, організаційних форм та позитивних стимулів, обов'язкового аналізу й упровадження передового досвіду в практику роботи з обдарованою молоддю.

Такий вид роботи студентів у межах навчального процесу є обов'язковим для кожного і охоплює майже всі форми навчальної роботи:

1. написання рефератів з конкретної теми у процесі вивчення дисциплін технологічного циклу;
2. виконання лабораторних, практичних, семінарських і самостійних завдань, контрольних робіт, які містять елементи проблемного пошуку;
3. виконання нетипових завдань дослідницького характеру під час різних видів практики, індивідуальних завдань;
4. розроблення методичних матеріалів із використанням дослідницьких методів (спостереження, анкетування, бесіда тощо);
5. підготовку і захист курсових робіт, звіту з переддипломної практики, пов'язаних з дослідженнями.

На заняттях з дисципліни «Технологія виробництва кулінарної продукції» студенти працюють з нормативною літературою, роблять розрахунок сировини, розробляють технологічні картки, технологічні схеми приготування страв. На лабораторних заняттях студенти спочатку вивчають технологію приготування страви, потім роблять технологічну картку. Потім саме цікаве – власноруч приготовлена страв! Наступний етап – аналіз своєї роботи. Органолептична оцінка готової страви по різним показникам. Якщо студент допустив помилку в приготуванні, він стискається з проблемним пошуком «Що робити? Чи можливо виправити ситуацію і як?». І якщо це можливо, то студент вирішує проблему.

Під час практики навчальної, технологічної чи переддипломної студенти працюють як в нашій навчальній їдальні, так і на підприємствах міста. Це самі сучасні підприємства ресторанного господарства. І саме тут, на практиці, вони кожен день досліджують якість сировини, засоби кулінарної обробки, термічну обробку та ін.

Науково-дослідна робота із залученням студентів вимагає великої уваги і терпіння від наукових керівників, тому що удача або невдача кожного студента багато в чому є результатом їх власних вірних і невірних дій.

Науково-дослідна робота в закладі освіти повинна знаходитися в центрі уваги керівних ланок вищих навчальних закладів.

Розмаїття форм науково-дослідної роботи дає можливість кожному студентові знайти заняття до душі і участь у ній необхідна для найбільш гармонійної і глибокої освіти.

Головні мотиви участі студентів у пошуковій науково-дослідній роботі полягають у тому, що ця діяльність є одним з напрямів особисто орієнтованого навчання, яка спрямована на розвиток аналітичних здібностей, інтелекту, пам'яті, мови, креативних здібностей, поліпшення засвоєння студентами навчального матеріалу згідно з державними освітніми стандартами. Результати виконаної роботи свідчать про відповідні досягнення: стали різноманітнішими форми взаємодії "викладач-студент", зміцнилися зв'язки з конкретними підприємствами, зроблено крок у формуванні професійної компетентності студентів, майбутніх фахівців.

Досвід роботи декількох років дозволяє зробити висновок, що впровадження дослідної роботи в навчальний процес оправдано і дає відчутний ефект у питаннях підготовки спеціалістів сучасного рівня і повинно розглядатись як важливий елемент технології активного навчання, в якому "школа пам'яті" поступається місцем "школі мислення".

Науково дослідницька робота студентів є важливим чинником при підготовці молодого фахівця і вченого. Виграють усі: сам студент здобуває навички, що знадобляться йому протягом усього життя в яких би галузях народного господарства він не працював: самостійність суджень, уміння концентруватися, постійно збагачувати власний запас знань, мати багатобічний погляд на виникаючі проблеми, просто вміти цілеспрямовано і вдумливо працювати.

Кожен викладач повинний приділяти НДРС не менше уваги, чим до аудиторних занять, незважаючи на те, що це віднімає багато часу і сил. Адже найбільша нагорода для нього - це дійсно освічена, усебічно розвинута і вдячна людина, що завжди буде пам'ятати уроки, отримані в юності.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дзюба Н. Організація проведення пошукової та науково-дослідної роботи.//Дзюба Н. Організація навчально-виховного процесу у ВНЗ I-II рівнів акредитації. Випуск X. Немішаєве.НМЦ. – 2007. – с. 57-68.
2. Дудченко А. Основи наукових досліджень.//Дудченко А. Навчальний посібник . — К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. — 114 с.
3. Закон України про вищу освіту. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Види та форми науково-дослідної роботи студентів. – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8404.html>
5. Положення про проведення Всеукраїнської студентської олімпіади. – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z2207-12>
6. Вознюк О., Шатило В. Адаптація наукових даних та життєвих фактів до викладання предметів духовно-морального спрямування/ Нові технології навчання: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2020. Вип.94. С. 60-64